

הַלְבוֹת מְכִירָה פָּרָק ו

א. הַפְּרוֹת אֵף עַל פִּי שְׂאִין קוֹנִין בְּהֵן כְּמוֹ שְׂבֹאֲרָנוּ, הָרִי הֵן נִקְנִין בְּקִנְיָן כְּשֹׂאֵר הַמְּטַלְטְלִין. אֲבָל הַמְּטַבֵּעַ כְּשֵׁם שְׂאִין קוֹנִין בּוֹ, כִּךְ אֵינוֹ נִקְנָה בְּקִנְיָן; נִמְצָא הַמְּטַבֵּעַ אֵינוֹ נִקְנָה בְּקִנְיָן, וְאֵינוֹ נַעֲשֶׂה הוּא עֲצֻמוֹ קִנְיָן לִקְנוֹת בּוֹ שְׂאֵר הַדְּבָרִים.

ב. לְשׁוֹנוֹת שְׁלֹזָהָב וְשִׁלְכָסָף הָרִי הֵן כַּעֲשָׂשִׁיּוֹת שְׁלִבְרָזֵל אוֹ שְׁלִנְחָשֶׁת, וְהַכֹּל כְּשֹׂאֵר מְטַלְטְלִין הֵן, וְנִקְנִין בְּקִנְיָן, וְקוֹנִין זֶה אֶת זֶה בְּהַחֲלָפָה כְּמוֹ שְׂבֹאֲרָנוּ. אֲבָל הַמְּטַבְּעוֹת שְׁלִכָסָף, אוֹ דִּינָרִין שְׁלֹזָהָב, אוֹ הַמְּעוֹת שְׁלִנְחָשֶׁת הָרִי כֻּלָּן דָּמִים כְּנֶגֶד שְׂאֵר מְטַלְטְלִין, וְהַנּוֹתֵן אֶת אֶחָד מֵהֶן דָּמִי מְטַלְטְלִין לֹא קָנָה עַד שִׁיִּגְבִּיָּה אוֹ יִמְשֹׁךְ כְּמוֹ שְׂבֹאֲרָנוּ; וְאִין אֶחָד מֵהֶן נִקְנָה בְּקִנְיָן, וְלֹא נַעֲשֶׂה קִנְיָן.

ג. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּזִמָּן שְׁקוּנָה שְׂאֵר מְטַלְטְלִין בְּאֶחָד מִמֵּינֵי מְטַבְּעוֹת אֵלוֹ, אוֹ עֲבָדִים וְקִרְקָעוֹת. אֲבָל הַדִּינָרִין שְׁלֹזָהָב לְגַבִּי מְטַבְּעוֹת שְׁלִכָסָף, הָרִי הֵן כְּפָרוֹת; וְכֵן הַמְּעוֹת שְׁלִנְחָשֶׁת, כְּמוֹ פְּרוֹת לְגַבִּי מְטַבֵּעַ שְׁלִכָסָף.

ד. כִּיצַד: נָתַן לוֹ דִּינָר שְׁלֹזָהָב בְּעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה דִּינָר שְׁלִכָסָף נִקְנָה הַכֶּסֶף אֵף עַל פִּי שְׁעָדִין לֹא בָּא הַכֶּסֶף לִידּוֹ, וְחַיֵּב לִתֵּן לוֹ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים דִּינָר שְׁלִכָסָף כְּשִׁפְסַק עֲמוֹ: אִם חֲדָשִׁים, חֲדָשִׁים; וְאִם יִשְׁנִים, יִשְׁנִים. אֲבָל אִם נָתַן לוֹ עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה כֶּסֶף בְּדִינָר זֶה לֹא קָנָה, עַד שִׁיקַח הַדִּינָר שְׁלֹזָהָב; וְכֹל אֶחָד מֵהֶן יָכוֹל לַחְזוֹר בּוֹ.

ה. נָתַן לוֹ שְׁלוֹשִׁים אִיסָר שְׁלִנְחָשֶׁת בְּדִינָר כֶּסֶף נִקְנָה הַדִּינָר שְׁלִכָסָף, וְחַיֵּב לִתֵּן לוֹ כְּמוֹ שִׁפְסַק עֲמוֹ: אִם דִּינָר חֲדָשׁ, חֲדָשׁ; וְאִם יִשָּׁן, יִשָּׁן. אֲבָל אִם נָתַן לוֹ דִּינָר שְׁלִכָסָף בְּשְׁלוֹשִׁים אִיסָר לֹא קָנָה, עַד שִׁיקַח הָאִיסָרוֹת שְׁלִנְחָשֶׁת; וְכֹל אֶחָד מֵהֶן יָכוֹל לַחְזוֹר בּוֹ.

ו. וְכֵן מְעוֹת הָרָעוֹת שִׁפְסָלִתָּן הַמְּלָכוֹת אוֹ הַמְּדִינָה, אוֹ דִּינָרִין שְׂאִינָן יוֹצְאִין בְּאוֹתָהּ הַמְּדִינָה, וְאִין נוֹשְׂאִין וְנוֹתְנִין בְּהֵן עַד שִׁמְשִׁינָן אוֹתָן לְמְטַבֵּעַ אַחֵר הָרִי הֵן כְּפָרוֹת לְכֹל דָּבָר, וְנִקְנִין בְּקִנְיָן, וְקוֹנִין אֶת הַמְּעוֹת, וְאִין הַמְּעוֹת קוֹנוֹת אוֹתָן כְּשֹׂאֵר כָּל הַפְּרוֹת.

ז. הַמְּטַבֵּעַ אֵין לוֹ דֶּרֶךְ שִׁיזָכָה בּוֹ מִי שְׂאִינוֹ בְּרִשּׁוֹתוֹ, אֲלֹא עַל גַּב קִרְקָע: כְּגוֹן שִׁיקָנָה הַקִּרְקָע וְעַל גִּבָּהּ הַמְּעוֹת, אוֹ שִׁישְׁכָר אֶת מְקוֹם הַמְּעוֹת כִּיּוֹן שְׁזָכָה בְּקִרְקָע בְּכֶסֶף אוֹ בְּשֹׁטָר אוֹ בַּחֲזָקָה אוֹ בְּקִנְיָן, זָכָה בְּמְעוֹת. וְהוּא שִׁיִּהְיוֹ אוֹתָן הַמְּעוֹת קִיָּמִין, כְּגוֹן שִׁיִּהְיוּ מִפְּקָדִין בְּמְקוֹם אַחֵר.

ח. אֲבָל רְאוּבֵן שִׁיִּהְיָ לוֹ חוֹב עַל שְׁמַעוֹן, וְהִקְנָה לְלוֹי קִרְקָע וְעַל גִּבָּהּ חוֹב שִׁישׁ לוֹ אֲצֹל שְׁמַעוֹן יִרְאֶה לִי שְׁלֹא קָנָה הַחוֹב. הָיוּ עוֹמְדִים שְׁלִשְׁתָּן, וְאָמַר לוֹ מְנָה שִׁישׁ לִי בִידֶךָ, בֵּין פְּקָדוֹן בֵּין שִׁיִּהְיָ מְלוֹה, תִּנְהוּ לָזֶה קָנָה לוֹי, וְאִין אֶחָד מִשְׁלִשְׁתָּן יָכוֹל לַחְזוֹר בּוֹ. וְדָבָר זֶה אָמְרוּ חֲכָמִים שֶׁהִיא הֵלָכָה שְׂאִין לָהּ טַעַם, לְפִיכָף אֵין לְמַדִּין מִמֶּנָּה לְדִין אַחֵר.

ט. הָיָה רְאוּבֵן חַיֵּב לְשְׁמַעוֹן מֵאָה זוֹז, וְאָמַר לְלוֹי תֵּן לְשְׁמַעוֹן זֶה מֵאָה זוֹז שְׂאִנִּי חַיֵּב לוֹ, עַד שֶׁאֲתֵן לָךְ אוֹ עַד שֶׁאֲעֲשֶׂה עִמָּךְ חֲשָׁבוֹן, וְאָמַר לוֹ הֵין, וְקִבַּל שְׁמַעוֹן כָּל אֶחָד מִשְׁלִשְׁתָּן יָכוֹל

לחזור בו, ואפלו פרע לוי לשמעון מקצת חובו; לפיכך אם לא פרע לוי לשמעון, חוזר שמעון ותובע ראובן בשאר חובו.

י. המוכר שטר חוב לחברו, או נתנו לו מתנה אינו נקנה במסירת השטר לידו: שלא מכר אלא הראיה שבו, ואין הראיה נתפסת ביד. וכיצד יקנה השטר: שיכתב לו המקנה קנה שטר פלוני וכל שעבוד שבו, ומסר לו השטר; ונמצא שנקנה בכתיבה ומסירה. ואינו צריך עדים לענין קנייתו; אבל צריך עדים לענין תביעה, שהרי הנתבע אומר לו מי יאמר שבעל דברים שלי כתב ומסר לך.

יא. קנין השטרות בדרך הזאת, מדברי סופרים; אבל מן התורה, אין הראיות נקנות אלא גוף הדבר הקנוי בלבד. לפיכך המוכר שטר חוב לחברו עדין יכול למחלו, ואפלו יורשו מוחלו. האשה שהכניסה שטר חוב לבעלה אינה יכולה למחל אלא מדעת בעלה, מפני שידה בידו.

יב. המקנה לחברו קרקע כל שהוא, והקנה לו על גבה שטר חוב הרי זה קנה השטר בכל מקום שהוא, בלא כתיבה ובלא מסירה; ויראה לי, שגם זה יכול למחל אחר שמכר. וכן המוכר קרקע, וכתב השטר ואין הלוקח עמו כיון שהחזיק הלוקח בקרקע, נקנה השטר בכל מקום שהוא.

יג. האומר זכו בשדה זו לפלוני, וכתבו לו את השטר, והחזיק הזוכה לו בקרקע יש לנותן לחזור בשטר עד שיגיע ליד בעל המתנה, אף על פי שאינו יכול לחזור בשדה. אמר להם זכו לו בשדה, על מנת שתכתבו לו את השטר אף על פי שהחזיקו לו בשדה, חוזר בזה ובזה, עד שיגיע שטר המתנה ליד מקבל המתנה.